

Bakgrund

Medellivslängden och andelen äldre ökar. I Sverige beräknas antalet personer 80 år och äldre överstiga 1 miljon redan år 2045. I högre ålder ökar andelen personer som drabbas av demenssjukdom, hos personer över 90 är nästan hälften drabbade. Demenssjukdom innebär ofta stort lidande för individen och dennes anhöriga samt medför stora samhällskostnader. I Sverige beräknades kostnaderna uppgå till 63 miljarder SEK år 2012. Detta belyser vikten av att förebygga och behandla de sjukdomar som ofta följer vid hög ålder.

Självständig gång kräver ett samarbete mellan många av kroppens funktioner och dessa samordnas av både medvetna och undermedvetna processer i hjärnan. Då personer med demenssjukdom har nedsatt funktion i delar av hjärnan så medför det ofta att gång- och balansnedsättningar är vanligt hos personer med demenssjukdom och att de blir mer påtagliga i och med att sjukdomen utvecklar sig. Dessa nedsättningar yttrar sig bland annat genom sämre balans och lägre gånghastighet, och de är vanligare vid vaskulär demens, Parkinson med demens och Lewy Body demens, än vid Alzheimers sjukdom.

Gånghastighet kan ses som ett sjätte livstecken, som en samlande indikator på funktion i kroppens olika organsystem och är således ett kostnadseffektivt och enkelt komplement till de metoder som används för att identifiera individer med behov av särskilda preventiva åtgärder. Ett antal studier har visat att de som har lägre gånghastighet har en högre risk att drabbas av demenssjukdom senare i livet. Dessa går att upptäcka före de tecken som man vanligtvis kopplar till demenssjukdom, så som nedsatt minne och förändrat beteende. Tyvärr saknas det studier av huruvida detta även gäller hos de allra äldsta.

Gångnedsättningar och behov av gånghjälpmedel är mycket vanligt förekommande bland de allra äldsta. I Sverige har 71 % av kvinnorna och 56 % av männen över 85 år behov av gånghjälpmedel för att förflytta sig. Dessa hjälpmedel förbättrar gångförmågan genom att minska smärta eller kompensera för nedsatt balans och kan således dölja nedsatt gångförmåga. Detta antyder att användande av gånghjälpmedel vid test av gånghastighet kan påverka möjligheten att identifiera individer med ökad risk att utveckla demenssjukdom.

I denna studie vill vi undersöka om nedsatt gånghastighet kan identifiera individer med ökad risk för demensutveckling hos de allra äldsta. Vi tänker även studera om användande av gånghjälpmedel vid gångetest påverkar detta samband. Resultaten kan bidra till att utveckla bättre metoder för att identifiera individer med förhöjd risk, och således främja tidiga insatser för att förhindra eller fördröja utvecklingen av demenssjukdom.